

NARODNO GRADITELJSTVO NA ŠIREM PODRUČJU GRADA ZAGREBA

Etnografsko istraživanje na širem području grada Zagreba, započeto 1969. godine na inicijativu Etnološkog društva Hrvatske, a u organizaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu, planirano je kao duža akcija u kojoj su obuhvaćena veća seoska naselja sjeverno i južno od urbanog dijela grada. Unazad nekoliko godina upravo na području tih sela dolazi do intenzivne stambene izgradnje, a promjenom načina života, kao i priljevom stanovništva iz raznih krajeva naše zemlje, ta sela vrlo brzo gube svoj raniji karakter. Stara drvena arhitektura nestaje, ustupajući mjesto modernoj stambenoj izgradnji, a na taj se način selo utapa u urbanu cjelinu.

Međutim, iste su promjene početkom ovog stoljeća zahvatile i ona sela koja su se tada nalazila na današnjem užem području grada, a kojih sada više nema. Prisjetit ćemo se, u najkraćim crtama, nekih za nas važnih povijesnih događaja. Jedan od njih je i spajanje gradskih naselja Gradeca, Nove Vesi, Vlaške ulice i Horvata u jedinstveni grad, što se dogodilo sredinom XIX. stoljeća. Iz „Nove numeracije kuća slobodnog i kraljevskog grada Zagreba“, nastale 1878. godine, saznajemo i za sela koja su tada okruživala grad. To su bila sela Trnje, Horvati, Črnomerec, Frateršćica, Jelenovec i Prekrižje. Osim podataka koje nalazimo u spomenutoj numeraciji kuća, te osim vrlo malog broja sačuvanih predmeta materijalne kulture stanovnika tih sela, gotovo da i nema drugih podataka. Kada je došlo do spajanja gradskih naselja u jedinstven grad, sva ta spomenuta sela bila su udaljena od grada. Izgradnjom industrijskih objekata početkom našega stoljeća, te širenjem radničkih naselja koja niču uz rub grada, dolazi do spajanja stare gradske jezgre s udaljenim selima. Napominjem to ovom prilikom samo radi toga da se prisjetimo kako je u relativno kratkom vremenskom razdoblju nestalo nekoliko sela, iz kojih gotovo da i nema sačuvane etnografske građe i podataka. Time je ovo naše istraživanje, iako započeto u zadnji čas, jedini način da se evidentira postojeća etnografska građa onih sela na području grada Zagreba koja će se do kraja ovog stoljeća urbanizirati i na taj način izgubiti svoj autentični izgled.

Prilikom izradbe plana istraživanja sela šireg gradskog područja izabrani su pojedini lokaliteti, veća seoska središta na sjevernom i južnom dijelu grada. Tako su istraživanjem obuhvaćena sela Resnik i Šćitarjevo na južnom području grada, te Čučerje, Markuševac i Šestine na sjeveru. U sklopu ekipnog istraživanja moj je zadatak bio obradba teme „*Oblici narodnog graditeljstva i unutarnje uređenje kuće*“. Osnovni elementi kod obradbe te teme bili su slijedeći: vrst građevnog materijala, tehnika izvođenja i oblik gradnje, namjena i funkcija objekta, raspored unutarnjeg prostora, te oblici i raspored pokretnog kućnog inventara. U okviru tih elemenata, a i korištenjem metode evidencije nepokretne i pokretne etnografske građe koju provodi Republički zavod za zaštitu spomenika kulture, obradila sam u navedenim selima velik broj do danas sačuvanih objekata narodnog graditeljstva. Tako je u selu Resnik obrađeno 27 objekata, Šćitarjevu 20, Čučerju 59, Markuševcu 44 i Šestinama 34 objekta. U sklopu rada na toj temi izrađeno je više od 900 fotonegativa, a načinjen je i velik broj crteža.

U planu istraživanja predviđena je i tema „Naselje“, koja prilikom istraživanja sela Resnik i Šćitarjevo nije obrađena. Prilikom istraživanja u Čučerju tu je temu obradila vrlo iscrpno i uz mnogo podataka iz literature i katastarskih mapa mr. Aleksandra Muraj. Kod ostalih je istraživanja ta tema vezana uz narodno graditeljstvo. Zato ću temom „Naselje“ i započeti ovo kratko izlaganje.

Dopustite mi da u nekoliko riječi kažem nešto o počecima naseljavanja područja današnjeg Zagreba. Prisutnost čovjeka na tom području potvrđuju pojedinačni arheološki nalazi, stari oko 3000 godina, pronađeni na južnim padinama Medvednice. Osnivanje prvih organiziranih naselja pada u vrijeme dolaska Rimljana na teritorij naše zemlje. Jedno od takvih naselja je i Andautonija, naselje nastalo uz južnu obalu Save na području današnjeg sela Šćitarjeva. Nakon nekoliko stoljeća rimske vladavine seoba naroda i dolazak Slavena izmijenili su sliku naseljenosti ovog područja. Postojanje jednog većeg naselja podno Medvednice potvrđuje i osnivanje biskupije 1094. godine, kada se ujedno prvi puta spominje i ime Zagreb. Tokom srednjeg vijeka, od XII. stoljeća nadalje, nastala su i sva ta naselja o kojima ćemo ovdje govoriti.

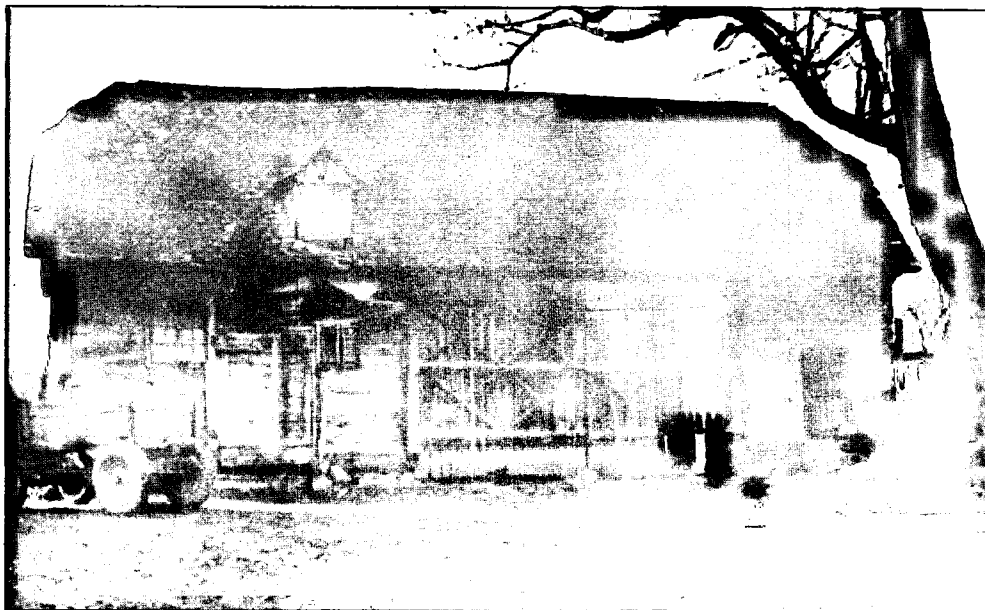
Na formiranje jednog naselja utječe niz čimbenika: konfiguracija terena, nadmorska visina, vrst tla i niz drugih ekoloških uvjeta, dok na formiranje same okućnice znatno utječe i oblik gospodarstva, struktura i materijalno stanje obitelji.

Za razliku od prigradskih sela, koja su zbog konfiguracije terena najčešće bila potpuno uklopljena u pejzaž, sela južno od grada, u ovom slučaju Resnik i Šćitarjevo, drugoga su tipa. Nizinsko područje omogućilo je oblikovanje sela s nekoliko dužih ulica. U većini slučajeva kuće su bile postavljene užom stranom prema cesti, smještene unutar većeg ograđenog dvorišta. U donjem dijelu dvorišta nalazila se *štala sa štagljem, sukašnica* - ljetna kuhinja s krušnom peći, te drugi manji gospodarski objekti. Tragove života u velikim zadrudnim obiteljima nalazimo u rijetko sačuvanim primjercima manjih stambenih objekata, *komora*, u kojima su obitavale (ili noćile) pojedine uže obitelji unutar zadruga.

Sela sjevernog područja grada razbacanog su tipa, s manjim ili većim zaseocima, a kuće su grupirane oko prvobitne jezgre. Stanovnici pojedinih zaselaka bili su povezani rodbinskim svezama, što potvrđuju i patronimički nazivi pojedinih zaselaka. Za razliku od Resnika, gdje danas nalazimo numeraciju kuća po postojećim ulicama kao Resnik I, Resnik II itd., numeracija kuća u prigrorskim selima vezana je uz ime zaselka. I ovdje se život odvijao unutar obiteljskih zadruga, jer su takva organizacija i način života jačali ekonomski položaj obitelji. Obiteljska je zadruga živjela u većoj zadrudnoj kući - zadrudnoj *hiži*, uz koju se nalazio i poneki manji gospodarski objekt. Sama okućnica-dvorište nikad nije bila ograđena. U vrijeme raspadanja obiteljskih zadruga dolazi do odvajanja pojedinih obitelji koje tada na zajedničkom kućištu ili zemljištu grade vlastite stambene objekte. Glavni gospodarski objekti - *štale*, u selu sa zbijenim zaselcima, kao što je slučaj u Čučerju, građene su izvan sela. Ostali manji gospodarski objekti, *kotec s kurnjakom* za živad, *koš* za kukuruz, kao i *sukašnica* s krušnom peći, nalaze se uza samu kuću. Drvene *klet*i, karakteristične za to područje, nalazimo i danas po vinogradima, ali u znatno manjem broju.

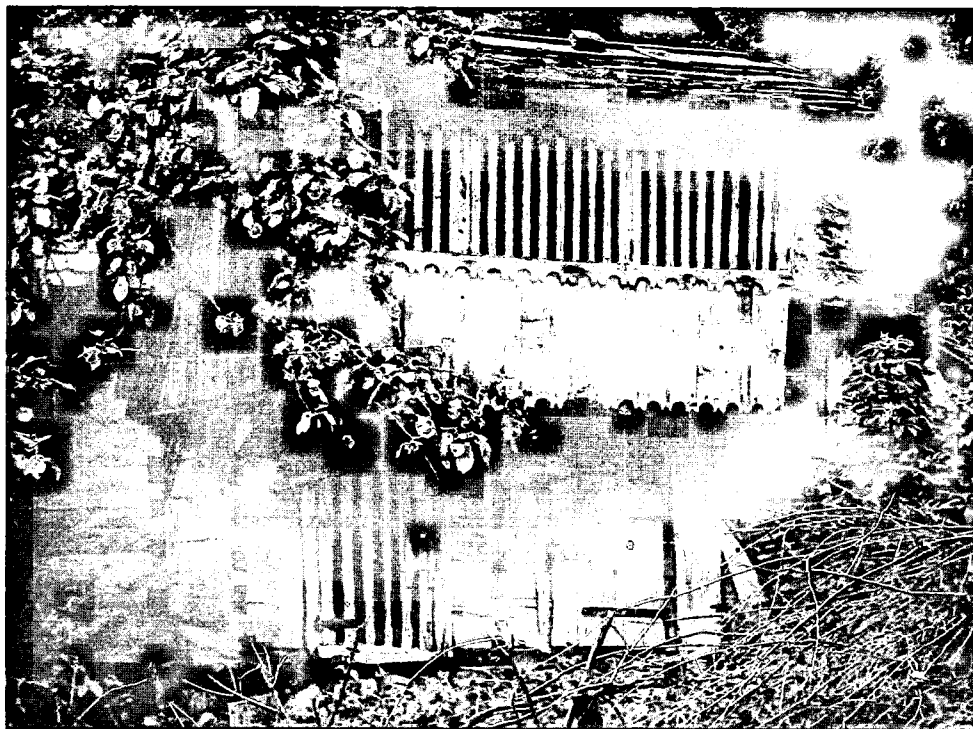
Slika prigrorskog naselja ne bi bila potpuna da ne spomenemo nekoć brojne mlinove - *meline*, postavljene gotovo uza sve veće potoke. Građeni su bili redovno kao jednodvorišni objekti, od drvene građe, s vertikalno postavljenim kolom. Sačuvan ih je na žalost još samo mali broj.

Sva ta naselja danas su sastavni dio grada Zagreba, a brojne asfaltno ceste povezuju ih sa središtem grada. Osim toga, pojedina naselja sjevernog dijela grada toliko su

Štala sa sjenikom, Resnik

Kotec s kurnjakom, Čučerje

Kotec postavljen na medvede, Čučerje

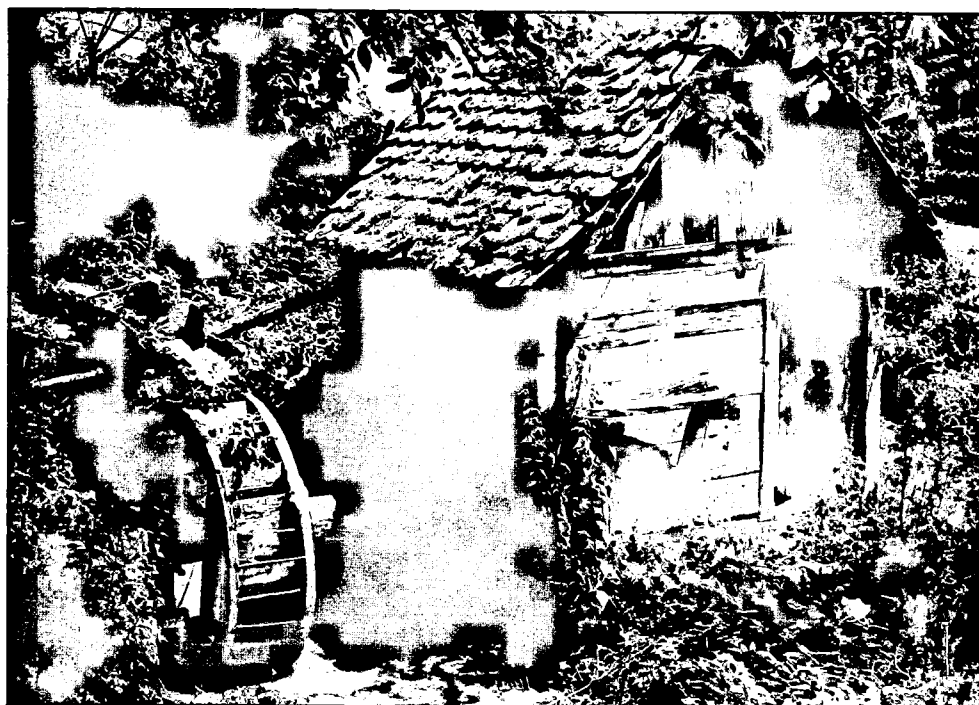
Sukašnica s krušnom peći. Stijene sukašnice izrađene su od pletera omazana ilovačom, Čučerje

Klet s natkrivenim prostorom za vinsku prešu, Čučerje

Melin – mlín u Čučerju

izgrađena da se međusobno povezuju i tvore cjelinu, što se najbolje može vidjeti na primjeru Mjesne zajednice Šestine.

Nakon izvršene evidencije objekata narodnog graditeljstva u selu Resnik možemo zaključiti da su najstariji objekti, redovito građeni od drvene građe, postavljeni užom stranom prema cesti. Ulaz u kuću nalazi se na dužoj dvorišnoj strani kuće. Kuće građene uoči drugog svjetskog rata, a i poslije njega, redovno su zidane od cigle, a duža im je strana postavljena paralelno sa cestom. Nekoliko zidanih kuća zadržale su tradicionalni unutarnji raspored. Međutim, u selu ima velik broj novih zidanih kuća sa suvremenim unutarnjim rasporedom prostorija.

Stara *drvena hiža* građena je od hrastovih greda i planjki. Redovno je povučena nekoliko metara od ceste, tako da je nekoć ispred nje bio lijepo uređen cvjetnjak. Na temelju prikupljene građe može se utvrditi da su najstariji objekti manjih dimenzija, a njihova je unutrašnjost podijeljena u dvije prostorije i ulazni prostor. Veća prostorija *hiža* ili *iža* veličine je oko 5 x 5 m, dok je druga prostorija redovito manja. Do danas je sačuvan manji broj kuća s takvim unutarnjim rasporedom. Veći broj kuća ima i treću prostoriju, *komoru*, koja je nešto manjih dimenzija od *hiže*. U sve tri prostorije ulazi se iz manjeg unutarnjeg *ganjka*. Najstarije kuće u selu nemaju zaštićen i natkriven prostor ispred ulaza u kuću. Tek poslije 1900. godine počeo se prigradivati mali vanjski *ganjk*, zvan *politani* ili *palutan*, koji je uz ukrašenu gornju gredu na prednjoj strani kuće postao glavni nosilac ukrašavanja kuće. Osobito su lijepo ukrašeni oni *politani* u kojih je gornji dio otvoren, tj. nije ustakljen. Ako želimo istaknuti još neke značajke drvene seoske arhitekture u Resniku, valja reći da su svi objekti prizemni, te da su neki od njih građeni još u drugoj polovini XIX. stoljeća. Bez obzira na broj prostorija u kući, donja greda, *pocek*, postavljena je izravno na zemlju. Samo jedna kuća ima na uglovima ispod *poceka* postavljen kamen *temeljac*, a jedna ili dvije imaju čitav red kamena. Kuće građene početkom XX. stoljeća imaju *fundament* - temelj od betona. Nekoliko starih drvenih kuća, koje su građene ili pregrađene uoči drugog svjetskog rata, imaju temelj tako visok da se unutar njega nalazi *pivnica* - podrum. Prema tome, najveći broj do danas očuvanih drvenih kuća u Resniku su kuće sa tri prostorije, *ganjkom* i *polutanom*.

Dobar ekonomski položaj stanovnika tih sela, uvjetovan većim površinama obradiva zemljišta, uzgojem stoke i prodajom mlijeka u gradu, odrazio se i na gradnju gospodarskih objekata. Staje su ovdje od dobre drvene građe, a i većih su dimenzija. Svaka kuća imala je unutar ograđenog dvorišta i niz manjih gospodarskih objekata.

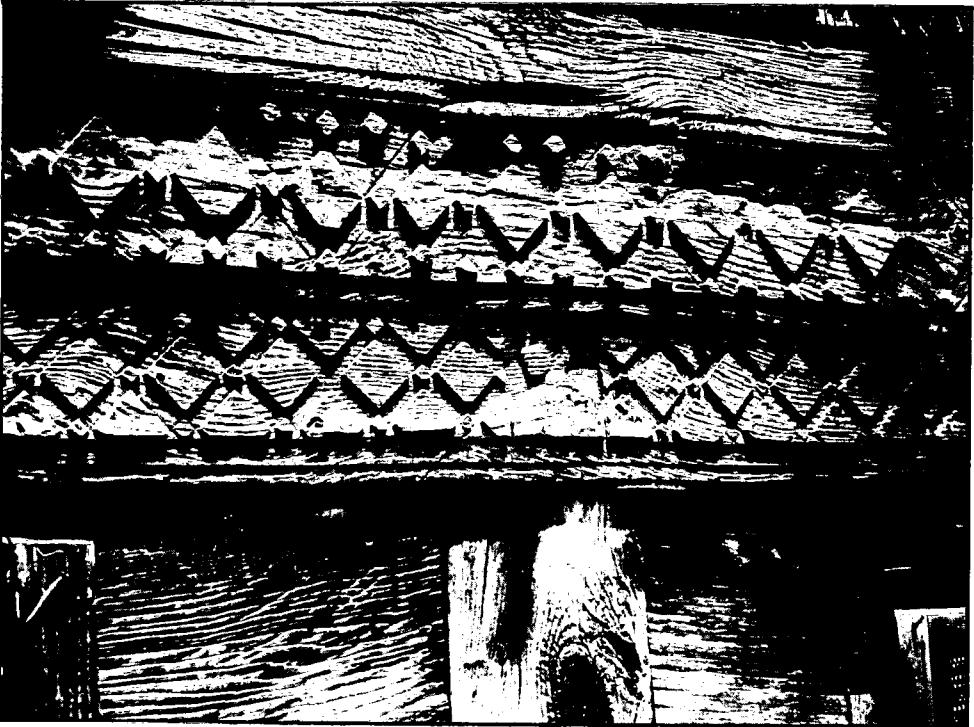
U selu Šćitarjevu sačuvano je znatno manje drvenih kuća, a i te su danas u lošem stanju. Po načinu gradnje i obliku gotovo su iste kao kuće u Resniku, pa zbog toga neću o njima posebno govoriti. Međutim, u Resniku je do prošle godine bila sačuvana najstarija kuća na ovom području. Na stropnoj gredi, *tramu*, bila je urezana godina gradnje - 1763. Kuća je građena bez temelja, sa stijenama od širokih planjki koje su na uglovima kuće bile spojene na *vugle*, zvane i *hrvatski vugli*. Unutar kuće nalazila se *prva* i *zadnja iža*, zatim *kujna* i ulazni prostor, zvan *prag*. Ta kuća nije imala vanjski *ganjk-polutan*. Krov kuće bio je prekriven slamom. Kao vrijedan primjer narodnog graditeljstva kuća je bila stavljena pod zaštitu, a izrađena je i tehnička dokumentacija. Bez dozvole Zavoda za zaštitu spomenika kulture kuća je preko noći srušena, a njezina je građa upotrijebljena za izgradnju manje kuće za odmor (vikendice) koja je smještena unutar samog dvorišta.

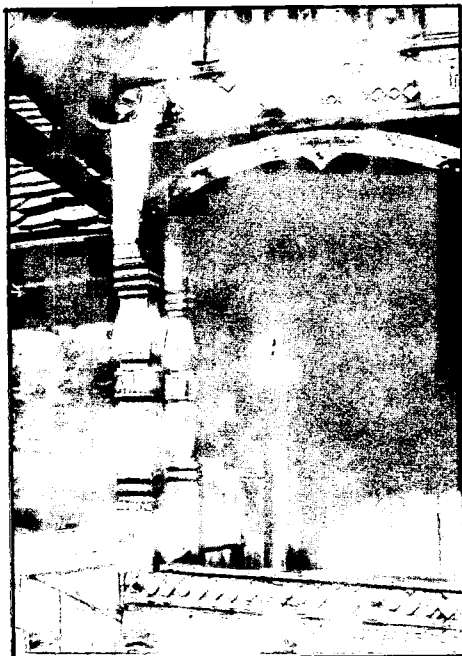
Seoska gospodarstva na južnim padinama Medvednice zbijena su u niz većih i manjih sela, unutar kojih nalazimo brojne manje zaselke. Gledajući krovove kuća lijepo se može uočiti kako su se u stara dvorišta uklopili novi zidani objekti prekriveni često puta i salonit-pločama. Starih potamnijelih krovova svaki dan je sve manje.

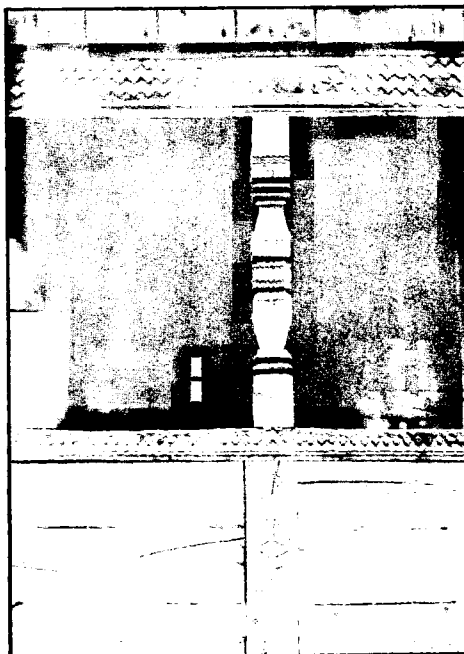
Detalj *ganjka*, Resnik

Detalj grede s rezbarenim geometrijskim ornamentom i reljefno izvedenom ljudskom glavom, Čučerje, Talani

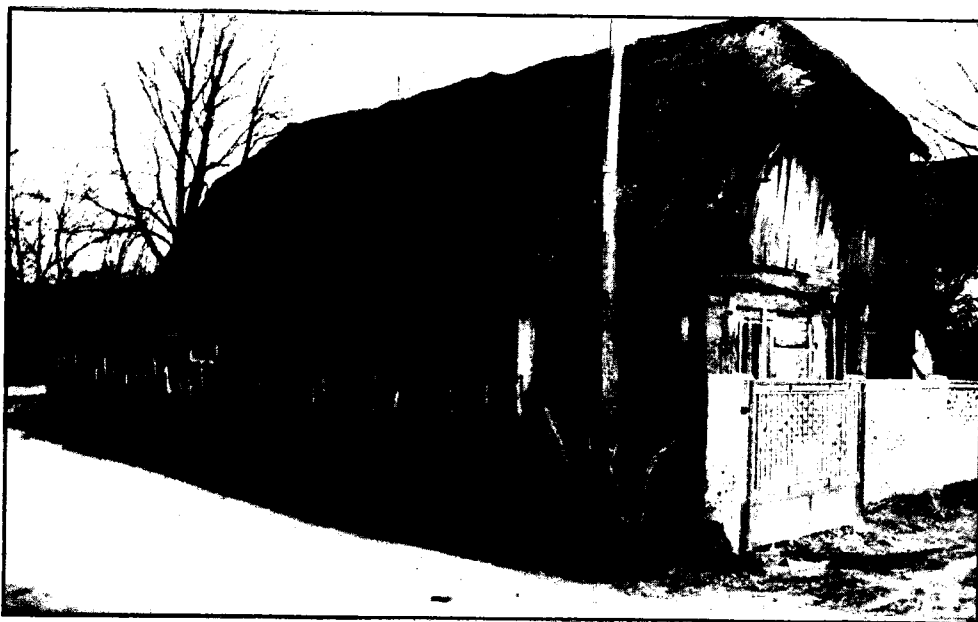
Dio ganjka s ukrašenim stupovima i gornjom gredom, Markuševečka Trnava

Dio ganjka s rezbarenim stupom i gredama. Označena je i godina gradnje: 1926. Markuševečka Trnava

Dio ograde ganjka, Markuševec, Selo Bačun

Velika drvena kuća u Ščitarjevu, ograđena 1763. god. Unutarnji prostor podijeljen je na dvije iže, kuhinju i *ganjk*. Kuća je srušena 1979.

Unutar pojedinih zaselaka rijetko se može naići na skupinu od nekoliko starih ruralnih objekata. Jedna od takvih skupina je manja grupa kuća u selu Vidovcu, koje ujedno predstavljaju karakteristični način gradnje na prigorskom području. Kuće su građene na padini, tako da se u donjem, kamenom dijelu nalazi podrum, *pemlica*. Gornji, stambeni dio kuće, podijeljen je u jednu ili dvije prostorije. Glavna prostorija u kući, zvana *hiža*, ima na čeonom zidu redovno dva prozora, a ulaz se nalazi na dužoj dvorišnoj strani kuća. Kako su kuće građene uglavnom na padini, ispod jednog dijela kuće nalazi se podrum, *pemlica*, s ulazom na užoj strani kuće.

Iz velikog broja prikupljenih podataka o seoskoj kući prigorskog područja može se zaključiti da su to kuće različitih veličina s nekoliko varijanti rasporeda unutarnjeg prostora.

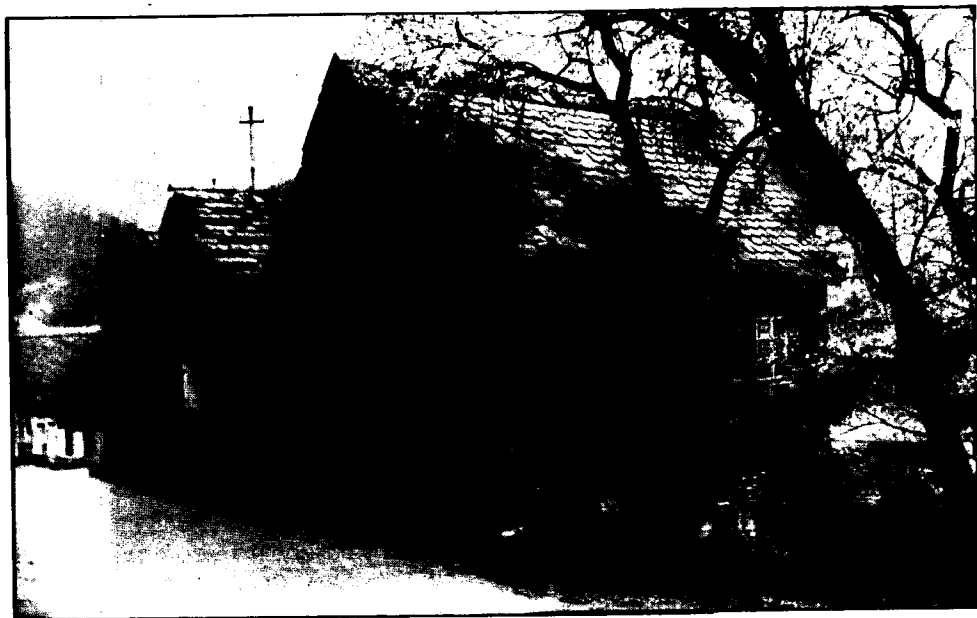
Najjednostavniji oblik nastambe je kuća s jednom prostorijom i podrumom u donjem dijelu. Jedna od takvih je i kuća u Vidovcu, građena 1895. godine, a ima samo jednu prostoriju veličine 4x4 m. Kadikad se uz dužu stranu gornjeg stambenog dijela kuće nalazi otvoren *ganjk* s ogradom, čije su daske ponegdje uz rub ukrasno rezane. Stanovnici sela Vidovec bili su u prošlosti vrlo siromašni, toliko siromašni da nisu imali mogućnosti da dopreme kamen s područja susjednog sela, potreban za gradnju kuće. Radi toga su prilikom gradnje kuće na padini upotrebljavali drvene potporne stupove, zvane *medvedi*, koji su nosili donji dio kuće i tako zamjenjivali kameni zid. Danas se vrlo teško može naići na takav način gradnje kuće, jer su se materijalne prilike stanovništva znatno poboljšale, pa se donji dio kuće naknadno obzida ili se odmah gradi od kamena. Potporni stupovi upotrebljavali su se i kod gradnje gospodarskih objekata, što se lijepo vidi na primjeru svinjca iz sela Vidovec.

Na prigradskom području nailazimo i na kuće koje su građene kao dvostruki objekt. U gornjem dijelu nalaze se obično dvije sobe, svaka s posebnim ulazom, a u donjem zidanom dijelu su dvije *pemlice* - pivnice ili podrumi. U takvim su kućama obično živjele odvojeno dvije obitelji.

Drvena kuća s jednom stambenom prostorijom, *štalom* i zidanom *pešnicom* u donjem dijelu. Podignuta 1895. Vidovec

Niz jednodostornih kuća s *pešnicom* u donjem, zidanom dijelu, Vidovec

Kuća s dvije prostorije (*hižom* i kuhinjom), Markuševac, selo Bačun

Kuća s tri prostorije, Markuševčka Trnava

Kod kuća, čiji je unutarnji prostor bio podijeljen u dvije prostorije, prva ulazna prostorija redovno se koristila kao kuhinja. Ipak, u većini slučajeva ulazna prostorija pragrađena je tako da se dobio *ganjk* i *kuhinja*.

Kuće većih dimenzija imale su redovno tri veće prostorije: *hižu* - sobu, *komoru* - manju sobu, *kujnu* i mali ulazni *ganjk*. Kuće s takvim unutarnjim rasporedom građene su za potrebe većih obitelji, često i za potrebe zadržane obitelji, a u mnogima od njih stanovale su po dvije inokosne porodice. Zbog toga se u kuhinji nalaze dva *komena* - otvorena ognjišta, gdje se kuhala hrana. Do danas se sačuvala samo jedna kuća u kojoj se vide tragovi od dva komena.

Jedan od oblika trodijelne kuće ima unutarnji *ganjk* otvoren, a iz njega se ulazi u sve tri prostorije. Prednja strana *ganjka* redovno ima nisku ogradu s vratima.

Na području sela Markuševac i Šestine nalazimo i kuće s vanjskim otvorenim *ganjkom*, postavljenim uz dužu stijenu kuće. Ponegdje ga možemo vidjeti i uz prednju užu stranu kuće.

U selu Bačun sačuvana je do danas jedna drvena kuća koja uz sobu ima kuhinju, u kojoj se vide tragovi otvorenog ognjišta, iznad kojeg je nekoć stajao bačvasti, zaobljeni svod, takozvano *nebo*. Pod u ovoj prostoriji je i sada od nabijene zemlje. Uz jedan zid kuhinje bila je pragrađena krušna peć, čiji se otvor nalazio u kuhinji.

Isto kao u selima na južnom području grada, i ovdje se početkom ovog stoljeća grade kuće s manjim vanjskim *ganjkom*, koji je gotovo uvijek ukrašen raznim tehnikama ukrašavanja drva (rezanjem, rovašenjem i rezbarenjem); glavni nosioci ukrasa su obično stupovi i daske na zabatu i ogradi *ganjka*.

Poslije diobe obiteljskih zadruga dolazi do gradnje manjih ili većih objekata unutar zajedničkog dvorišta. Zanimljiv je primjer jedne kuće u Čučerju, gdje se pod jednim krovom nalazi nekoliko odvojenih soba, *hiža*, u koje se ulazi s vanjskog, dugačkog *ganjka*. Svaku od tih prostorija koristila je jedna obitelj. Drugi je zanimljiv primjer kuća na kat iz 1896. godine, građena za potrebe dvije obitelji (tj. dva brata). Kuća je okomito podijeljena na dva dijela, a na zajednički *polutan* vode dvoje odvojene stuba.

Uz kuću nalazimo ponegdje i manje objekte narodnog graditeljstva, građene od pletera, drveta ili cigle. Jedan od njih je *sukašnica* - vanjska kuhinja u kojoj se redovno nalazio kotao za kuhanje stočne hrane, pranje rublja, kao i kotao za pečenje rakije. Ljeti se u *sukašnici* pripremala i hrana za ukućane. Uz to, gotovo svaka *sukašnica* ima pragrađenu krušnu peć. Međutim, gradile su se i posebne krušne peći kao samostalni objekti. Te su peći redovito malih dimenzija, a građene su od cigle i pletera koji je omazan zemljom, a natkrivene su krovom na jednu ili, što je češće, na dvije vode. Od gospodarskih objekata na ovom se području još i danas mogu vidjeti gotovo svi karakteristični oblici. To su manje drvene staje s odvojenim prostorom, *listinjakom* za spremanje krme, zatim oblici staja koje su građene od dobre drvene građe, prekrivene krovom od crijeva, u kojem se ponegdje nalazi poseban otvor za ubacivanje sijena. Veće, solidnije građene staje, kao, primjerice, staja građena godine 1892. u selu Biđovcu, imale su i posebne prostore u kojima se drže kola, tako zvane *kolnice*, i veliki gospodarski objekt *štagalj* služio je za spremanje krme, a i kao *kolnica*.

Kotec - svinjac nalazimo u svakom dvorištu, gdje se još ljudi bave tradicionalnim načinom privređivanja. Na području, koje je obuhvaćeno ovim istraživanjem, nalazimo nekoliko oblika, od najjednostavnijega, u čijoj se konstrukciji nalazi potporni stup *medved*, pa do onih većih s *kurnjakom* - prostorijom za živad u njegovu gornjem dijelu.

Vrata na štali – primjer ukrašavanja, Vidovec

Vrata na pehnicl – primjer ukrašavanja, Čučerje

jelu. Neki veći *koci* na području Šestina imaju i natkriveni prostor ispred kopanja, tako da je čovjek prilikom hranjenja svinja zaštićen od kiše.

Prigorsko područje obiluje brojnim većim i manjim potocima, koji se od davnine koriste za pokretanje mlinskog kola. Mlinova je na ovom području nekoć bilo veoma mnogo. Tako ih je na potoku Čučerju bilo desetak, a na Velikom potoku između Šestina i Mikulića bilo ih je oko trideset. *Melin* - mlin građen je redovno od drvene građe, malih je dimenzija, s jednom prostorijom u kojoj se nalazi uređaj za mljevenje žita. Mlinsko kolo postavljeno je okomito, a voda s gornje strane pada na lopatice.

Kleti možemo zateći na padinama Medvednice samo još u malom broju. Posljednji sačuvani primjerci uzmiču pred gradnjom modernih klijeti i vikendica koje se danas grade po vinogradima. *Klet* je građena od tesane i piljene građe, najčešće samo s jednom prostorijom. Vrijedno je spomenuti da su vrata na klijeti obično bila lijepo izrađena, i to slaganjem i ulaganjem niza kratkih daščica. Neki stariji objekti imaju dvokrilna vrata, čija krila nisu jednako široka. Šire krilo vrata otvara se prilikom unošenja i iznošenja bačava iz *kleti*, a usko se krilo redovno koristi za normalno komuniciranje.

Evidencijom objekata narodnog graditeljstva obuhvaćeni su gotovo svi sačuvani objekti, građeni prvenstveno od drvene građe. Na taj način može se pratiti razvojni put pojedinih oblika gradnje, a ujedno je evidentirano i njihovo današnje stanje. Nestajanje tradicionalnih oblika narodnog graditeljstva, njihovo rušenje i gradnja suvremenih tipova kuća izmijenili su donedavni izgled tih sela. Tako danas još možemo vidjeti pojedine zaseoke, gdje se nalaze, jedna pokraj druge, stara drvena kuća, građena potkraj XIX. stoljeća, i zidana kuća iz vremena prve polovice ovog stoljeća. Kao najmlađi oblik pojavljuju se velike zidane kuće građene na kat.

Sela sjevernog prigorskog područja zahvaćena su intenzivnom individualnom stambenom izgradnjom. Širenjem pojedinih sela dolazi do njihova spajanja i uklapanja u urbanu cjelinu. Neriješeni urbanistički planovi nekih sela južno od grada usporili su njihovo širenje i modernizaciju, što je barem za neko vrijeme sačuvalo objekte ruralnog graditeljstva. Novi, južni dio Zagreba s modernim višekatnim zgradama danas već ulazi u sama sela, koja na taj način potpuno nestaju.

Ovaj kratki prikaz najkarakterističnijih oblika narodnog graditeljstva prigorskog područja popraćen je nizom dijapozitiva koji su snimljeni u razdoblju između 1969. i 1979. godine. Prikupljena etnografska građa o narodnom graditeljstvu, crteži i fotografije samo su dio građe koja je, zahvaljujući ovoj akciji, pohranjena u dokumentaciji Etnografskog muzeja u Zagrebu.

Folk Architecture of the Surrounding of Zagreb

(Summary)

At the investigation of the Croatian Ethnological Society, the Ethnographic Museum organized an ethnological research of the metropolitan area of Zagreb. Started in 1969, the research was planned as a long-term action which should encompass larger village settlements north and south of Zagreb.

In the recent past, this area witnessed an intensive construction of modern family houses, while the old-style wooden architecture is disappearing.

Up to the present the research has been completed in the villages of Resnik and Šćitarjevo to the south of Zagreb, and Čučerje, Markuševac, Šestine and Mikulići north of the city. As a member of the team of researchers, I worked on the theme: Folk architecture and interior decoration.

Two types of villages exist in this area: dispersed villages with hamlets in the north, conditioned by hilly land configuration, and street-type villages in the southern plains, where narrow side of the house is always oriented to the street.

While types of villages differ in this relatively small area, the house itself shows many common characteristics. In the past, it was always a frame house with a straw roof, its size and interior layout depending on the material status of the family. Very few of such houses as well as other farm buildings, are preserved. Some elements of the old-style building technique, like open-hearth kitchens, are nowhere to be seen any more. Built ceramic stoves in rooms are also rare. Other items of the house inventory and furniture are to be found only as residue.

The structure of these villages has been changed by the proximity and influences of the city, as well as by the changes in the village life and economics. The construction of modern roads and houses also contributes to the change in the original outlook of the villages (which date back to the 12th century), and to their gradual incorporation into the urban whole.